

Meretuulepargi mõju Hiiumaale on positiivne

Keskkonnaministeerium on avalikustanud Loode-Eesti rannikumere tuulepargi keskkonnamõju hindamise (KMH) aruande.

Hendrik Puhkim

Loode-Eesti meretuulepargi KMH juhtiveksper

Et aruanne on mahukas ning selle lisana on väga palju uuringuid, siis toome siin lühitulevate peamistest teemadest, mis inimestel tavaliselt seoses meretuulepargi rajamisega tekivad.

Kui kaugele tulevad meretuulikud?

Meretuulikute kaugus saab vastavalt nii merealade maakonnaplaneeringule kui ka Nelja Energia plaanidele olema vähemalt 12 km rannikust. Sellisel kaugusel ei ole tuulikupark ka selge ilma korral visuaalselt domineeriv objektide kogum, rääkimata nähtavusest vihmasel või udusel ilmaga.

Selleks et hinnata objektiivset muutust mere- ja maastikupildis, koostati keskkonnamõju hindamise käigus Põhja-Hiiumaa enimkäidavatest kohtadest visualiseeringud: Ristna põhjaneem (Mungasäär), Kordonisäär (RMK Mägi-pää puhkekoht), Luidja supluskoht, Ninaotsa poolsaar (RMK puhkekoht), Tahkuna poolsaar (Estonia laste mälestusmärk), Tarestela laht (RMK Tõrvanina puhkekoht), Kärkla sadam ja Sääre nina (RMK puhkekoht).

Visualiseeringud teostas tunnustatud Taani ekspert EMD International A/S, kes võttis aluseks kahte tüüpi tuulikud:

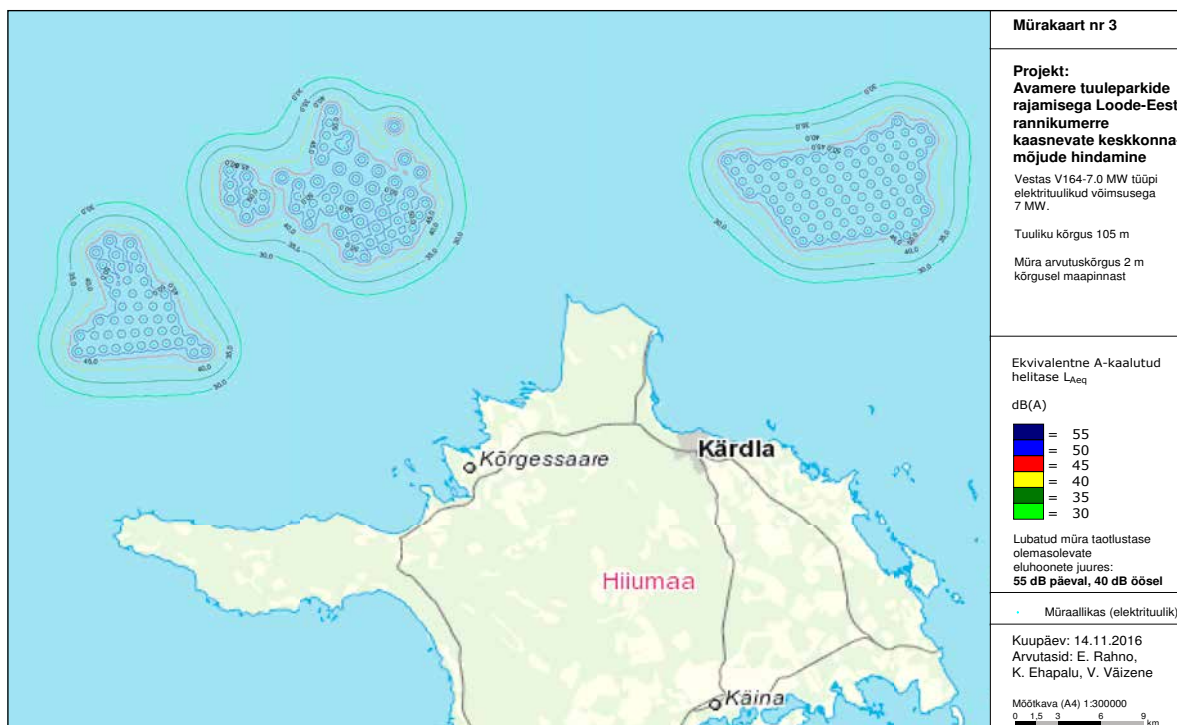
a) 158 x V164 Vestas turbiinid 105 m masti kõrgusega ja 164 m tiiviku läbimõõduga;

b) 182 x SWT 4-130 turbiinid 100 m masti kõrguse ja 130 m tiiviku läbimõõduga.

Tulemusest selgus, et vaadeldavuse erinevus kahe tuuliku tüübi vahel pole suur.

Kas meretuulikute infraheli võib olla Hiiumaalt tuntav?

Müra hindamisel tuleb arvestada riiklikult kehtestatud taotlus-

Konsultatsiooniettevõtte Skepast & Puhkim OÜ koostatud müra modelleerimise kaardilt on näha võimalik maksimaalne müraleviku kaugus tuulepargist.

tasemetega olemasolevatel elamualadel: 55 dB päeval ja 40 dB öösel. Keskkonnamõju hindamise käigus teostati kavandata-vatele tuuleparkidele müra modelleerimine, et selgitada välja müra levik merel. Modelleerimise tulemusena koostati mürakaardid, millelt on näha mürataseme teisojooned (vaata juuresolevat illustatsiooni).

Müra modelleerimise tulemusena selgus, et müratase 55 dB levib kõige võimsama tuulikutüübi Vestas V164 7.0 puhul kuni 270 m kaugusele tuulepargist. 40 dB müratase levib tuulepargist ca 1500 m kaugusele. Teiste tuulikutüüpide puhul on kaugused väiksemad. Hiiumaa rannik on tuulepargist ca 12 km kaugusel. Sellest järeldub, et elamualadele ei levi lubatud normtasemest kõrgem müratase.

KMH üks uuring keskendus planeeritava meretuulepargi madalsagedusliku müra ja infraheli

hindamisele. Selle viis 2016. aastal läbi Ramboll Soome OY, kes modelleerimise tulemusena leidis, et madalsageduslik müra ja infraheli ei ulatu kohalike elanike niimaal. Elektri- ja tuulikute põhjustatud infraheli (sagedus < 20 Hz) jääb allapoole inimese kuulmis- ja tajumisläve ning on samas suurusjärgus looduslike nähtuste tekitatud tasemetega.

Sellest tulenevalt kavandatava meretuulepargi tekitatav infraheli ei oma olulist negatiivset mõju inimese tervisele ja heaolule. Ka teadlased on jõudnud järeldusele, et infrahelil ja madalsageduslikul müral ei ole inimeste tervisele mõju tuulikust kaugemal kui ca 300 meetrit.

Kuidas mõjutab meretuulepargi tulek linnustikku?

Loode-Eesti meretuulepargi keskkonnamõju hindamise käigus viidi 2014. a sügisel ning 2015. a talvel, kevadel ja suvel läbi linnustiku uuringud, mille kohaselt võivad rahvusvaheliselt tähtsaks alaks aulidele kvalifitseeruda Apollo ning Hiiu madal, mis on ühed olulisemad veelindude sügisrände- ja talvitsaegsed peatuskohad Põhja-Hiiumaa rannikumerel.

Hiiu madalale ei ole Loode-Eesti meretuuleparki kunagi planeeritud ning KMH aruande koostamise käigus on linnustiku eksperdi ettepanekul arendusala ära nihkunud ka planeeritavalt Apollo kaitsealalt.

Apollo madalikult nihkumine on kompromiss ja leevendav mee-

de rändlindudele. Selline alternatiiv on esile toodud ka linnustiku uuringus: „Tuulepark rajatakse

se arendusalale, mis koosneb neljast madalast – Apollo madalikust lõunasse jääv ala, Madal 1, Madal 2 ja Vinkovi madal. Sellisel juhul ei hõivata Apollo madalikku, mis on tähtsaim veelindude peatuskoht Põhja-Hiiumaa rannikumeres. Juhul kui Apollo madalast loobutakse, on tegemist selgelt kompromissiga ja leevendava meetmega.”

Millist mõju avaldab meretuulepargi tulek majandusele?

Hiiumaa seisukohalt leidis keskkonnamõju hindamine, et meretuulepargi mõju saare majandusarengule ja tööhõivele on positiivne. Kavandatava tegevuse realiseerimisel tekib kohapeal töökohti, mis saavad olla seotud tuulikute transpordiga (nii logistika korraldamine kui elluviimine), tuulikute püstitamise (ehitustööd ja -materjalid nii rannikul kui merel) ja tuulikuparkide hooldusega.

Põhjalikumalt saab KMH aruandega tutvuda: <http://hiiumeretuulepark.ee/>

Keskkonnaministeerium teatab Loode-Eesti rannikumere tuulepargi keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) aruande avalikustamisest.

Nelja Energia AS (registrikood 11183009) soovib elektrienergia tootmise eesmärgil rajada Loode-Eesti rannikumere tuulepargi, mille võimsus on kuni 1100 MW. Kavandatav tuulikute arv on ca 166 (oleneb tuuliku nimivõimsusest). Tuulikute omavaheline kaugus on umbes 1 km. Kavandatava tuulepargi asukohaks on arendaja valinud Hiiumaa rannikust vähemalt 12 km kaugusel asuvad merealad.

KMH osapooled on:

- arendaja on Nelja Energia AS (Regati pst 1, 11911 Tallinn), kontaktisik on Siim Paist, tel 639 6610 siim.paist@neljaenergia.ee;
- KMH juhteksper on Skepast&Puhkim OÜ (Laki 34, 12915 Tallinn), kontaktisik Hendrik Puhkim, tel 698 8352, hendrik.puhkim@skpk.ee;
- tegevusloa andja ja KMH järelevalvaja on Keskkonnaministeerium, keskkonnaministeerium@envir.ee.

KMH aruandega on võimalik tutvuda kuni 10.04.2017. a:

- Keskkonnaministeeriumi merekeskkonna osakonnas - Narva mnt 7a, Tallinn, IV korrus, ruum nr 402a. Kontaktisik on merekeskkonna osakonna spetsialist Kaspar Anderson (tel 626 2990, e-post: kaspar.anderson@envir.ee);
- Keskkonnaministeeriumi koduleheküljel: <http://www.envir.ee/et/merekeskkonna-kaitse-teated>;
- kepast&Puhkim kontoris aadressil Laki 34, Tallinn, IV korrus või koduleheküljel <http://skpk.ee/uudised/>;
- Nelja Energia AS koduleheküljel: <http://www.hiiumeretuulepark.ee>

KMH aruande avalikud arutelude koosolekud toimuvad:

8. märtsil 2017. a kell 16 Kärkla kultuurikeskuses Rookopli tänav 18, Kärkla linn, Hiiu vald
9. märtsil 2017. a kell 15 keskkonnaministeeriumi I korruse nõupidamiste ruumis aadressil Narva mnt 7a, Tallinn.

Ettepanekuid ja vastuväiteid KMH aruande kohta ning küsimusi saab keskkonnaministeeriumile kirjalikult või e-posti teel esitada 10. märtsini 2017. a.

Post-truth ehk tõejärgsus Hiiu moodi

Käimasolevat ajajärku kutsutakse tõejärgseks ajastuks, mil kontrollimata faktid ja tihti ka lausvale pääsevad hõlpsasti meediasse ning muutuvad sotsiaalmeedia abil kiiresti üldtunnustatud tõeks.

Tuuliki Kasonen

Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon

Traditsioonilises meedias on liibauudistest viimasel ajal väga palju juttu olnud, millest kumb n-ö vana meedia soov end distantseerida nendest, kes udu ajavad. Ometigi on aga Pressinõukogusse laekuvate kaebuste arv ajakirjanduses ilmunud materjalide kohta kindlalt tõusuteel, 2016 oli see number 84 võrreldes 2007 aasta 24 kaebusega.

Näiteks Hiiu Lehte kaevati Pressinõukogusse eelmisel aastal kolmel korral ning kõigil juhtudel langetas nõukogu ka tauniva otsuse, sest leht rikkus ajakirjanduseetika koodeksit. Põhjuseks peamiselt asjaolu, et vastaspoolele ei antud sõna ning lugedes esitatud spekulatsioonid polnud tõestatud ega põhinenud tõenditega tagatud faktilisel infol.

Ajakirjandusorganisatsioon peab nimelt kandma hoolt selle eest, et ei ilmuks ebatäpne, moonutatud või eksitav info ning toimetuse peab kontrollima, eelkõige kriitilise materjali korral, info tõsust ja allikate usaldusväärsust. Selle vastu on Hiiu Leht eksinud korduvalt ka varasemalt.

Vaatame ühte neist juhtumitest lähemalt. Pressinõukogu teavitas 10. jaanuaril oma taunivast otsusest seoses Hiiu Lehes 12. juulil ilmunud artikliga „MTÜ Hiiu Tuul läheb jälle kohtusse” ja 23. septembril ilmunud artikliga „Kas diskussioonist saab asja?”. Otsuse teksti Hiiu Leht avaldas, kuid jättis endiselt parandamata põhiküsimuse ehk kui kaugel siis asub 12. juulil Hiiu Lehe esikaanel ilmunud meretuulepark rannikust.

Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon edastas tegeliku info koos õige London Array tuulepargi pildiga (vt pilte ülal) Hiiu Lehe peatoimetajale palvega lehes veast lugejaid teavitada. Seda aga kahjuks ei juhtunud.

Hiiu Lehes avaldatud pildi all ilmus info, et see pärineb Londoni sadama veebilehelt ning tegu on maailma seni suurima meretuulepargiga London Array, mis asub rannikust 20 km kaugusel. Seepeale võttis Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon ühendust Londoni sadama, London Array tuulepargi ning kõnealuse foto autoriga (Andy Wallace) ning sai kõigist kolmest allikast teada, et tegemist pole London Array tuulepargiga.

Seejuures kinnitas London Array energiatootja, et see tuulepark pole sellisel viisil kaldalt nähtav, kuna asub rannikust 20 km kaugusel. Kontrollimaks ka seda infot palusime kohalikul fotograafil teha London Array tuulepargile 20 km asukohast* rannikul foto, mis vastaks inimsilma fookuskaugusele (50 mm). Foto andmed: ISO 100, f11 at 1/125 sec; Canon 24-105 @ 50mm, Canon 5diII.

*Fort Lower Promenade, Margate, CT9 1HX; GPS 51°23'33.9"N 1°23'16.9"E

Veelgi enam – kui juhtum jõudis Pressinõukogusse, jätkas Harda Roosna meie hinnangul valeinfo levitamist ega kasutanud endiselt mingeid võimalusi informatsiooni tõsuse kontrollimiseks. Tema sõnul on jätkuvalt tegemist siiski London Array tuulepargiga.

Opositsioonilisi vaateid selektiivselt valides ning valega segades on tulemuseks kallutatud info. Et mereäärse rahva jaoks on visuaal, mis nende rannast paistab ülioluline, siis on väga lihtne ajada rahvast tagajalgadele, presenteerides neile meretuuliku, mis Hiiumaast 12 kilomeetri kaugusele tulevad oluliselt suuremanna, kui see tegelikkuses on.

Nagu kirjutasid ajalehes Sirp hiljuti Tartu ülikooli teadurid Mari-Liis Madisson ja Andreas Ventsel, ei mõjuta tõejärgsel ajal avalikku arvamust niivõrd kontrollitavad teadmispõhised andmed, vaid eelkõige emotsioonid ning isiklikud assotsiatsioonid.

See aga paneb infolevitajad ebavõrdsesse olukorda. Kui näiteks meretuulepargi arendaja ei saa väita mitte ühtegi meretuuliku mõju, omamata teaduslikku tõestust, et see nii ka on, siis tuu-

likute vastu võitlev mittetulundusühing või negatiivselt meelestatud ajakirjanik võib mängida inimeste emotsioonidel valeinfo levitamiseks.

Noppeid viimase aja meediast

„Demokraatia mõte on see, et inimene teeb valiku, mis põhineb mingitel faktidel. Aga kui faktidel pole enam tähendust, kas see enam on demokraatia?”

Euroopa Komisjoni transpordi peadirektoraadi peadirektor Henrik Hololei, Delfi, 27.12.2016

„Kaasaegsemate uskumiste kõrval väärivad eraldi tähelepanu valeuudiste nakkus. Tegemist võib olla vägagi tõsiste tagajärgedega haigusliku nähtusega. Mõnedel arvamustel põhjustas taoliselt esile kutsutud deliiriumiseisund Ühendkuningriigi ja USA valijates alles hiljuti hukatuslikke valikuid. Samuti võib märgata valeuudiste ja poliitiliste provokatsioonide tulemusel massilist mõistuse kadu mitmes Euroopa riikides.”

Kristjan Port, ERR Novaator, 24.01.2017

Väljaandja: Nelja Energia AS
Regati pst 1, Tallinn 11911
info@neljaenergia.ee
www.4energia.ee
www.hiiumeretuulepark.ee

Teostas:
MTÜ Hiiu Öko
Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon
Piret Jürisoo

Kohus jättis kaebused rahuldamata

25.11.2016 otsustas Tallinna halduskohus jätta rahuldamata MTÜ Hiiu Tuul, Emmaste valla ja 9 eraisiku kaebused Hiiu maavanema korralduse „Hiiu maakonnaga piirneval merealal maakonnaplaneeringu kehtestamine” tühistamiseks.

Kohus leidis, et maakonnaplaneering on nõuetekohaselt kooskõlastatud, planeeringul on nõutav rahandusministeeriumi heakskiit, et planeeringu kehtestamine on olnud seaduslik ja avalikest huvidest kantud ning et tuuleenergia kui taastuvenergia arendamine Hiiumaa rannikuvetes järgib nii üleriigilistes kui ka kohalikes arengudokumentides fikseeritud põhimõtteid.

Kohus leidis, et isegi kui vastaks tõele kõigi kaebajate väide, et suur osa Hiiumaa elanikest tuu-

leparke Hiiumaa ümbrusesse ei soovi, ei tähendaks see seda, et tuulikuparkide rajamine ei oleks avalikes huvides.

Kohus leidis, et kaebajate tuginemine 2009. a petitsioonile ei ole korrektne. Petitsiooni koostamine ja allkirjade kogumine leidis aset 2009. aastal, s.o enne maakonnaplaneeringu algatamist, ja oli ajendatud konkreetsest tuulepargi projektist.

Tallinna halduskohtu 25.11.2016 otsus on leitav <http://hiuu.maavalitsus.ee/kohtuasjad>

KOMMENTAAR

Aleksei Lotman

Hiiu maakonnaga piirneval merealal maakonnaplaneeringu juhtühma liige, Eestimaa Looduse Fond

Täna oleme mõistnud, kui suur on fossiilkütusel (sh põlevkivi) põhineva energia negatiivne keskkonnamõju, mistõttu on vältimatu taastuvenergia arendamine kiirem areng. Mereruumi planeeringus on loomulik näha ette võimalused tuuleenergia arenguks.

Merealade planeeringu juhtühm jälgis hooliga, et tuuleenergia arenguvõimalusi kavandades oleks tagatud Hiiumaa ümbruse mere elurikkuse säilimise. Välistasime täielikult juba

ette Natura 2000 aladel tuuleenergia arendamise, mis on märksa rangem Euroopa Liidu juhendis ette nähtud juhtumipõhisest lähenemisest. Kavandatud tuuleenergia perspektiivsed arendusalad jäävad Natura 2000 aladest sedavõrd kaugemale, et võib olla kindel: need ei ohusta Natura 2000 võrgustiku terviklikkust ega selle elupaikade säilimist.

Juhtühm andis endast parima, et elurikkus oleks säilitatud ka väljaspool Natura 2000 võrgustikku. Näiteks otsustasime ära jätta võimaliku tuuleenergia arendusala Kõpu poolsaarest läänes. Kõige olulisem selline ala on Apollo madal, mille puhul on pärast planeeringu valmimist toimunud arengud: kõrge kaitseväärtusega ala jääb tuuleenergia arendusest puutumata, sinna on alatatud kaitseala moodustamine.

Kuivõrd Apollo madala perspektiivne tuuleenergia arendusala on suurem kui kõige kõrgema loodusväärtusega piirkond, jääb siiski ruumi ka tuuleenergia arendamiseks.

maraton. hiiumaa.ee

Parim spordiüritus 2016

HIIMUMAA JOOKSUMARATON

VÕISTLUSED 2017. AASTAL

25.02 suusamaraton või maastikujooks

3.06 jooksumaraton

1.–2.07 harrastajate velotuur

19.–20.08 rattamaraton

16.09 trepijooks

28.10 maastikujooks

Võistlustele lisab energiat Nelja Energia!

Hiiumaa tulevik – tuulepargiga või ilma

Aastal 2014 allkirjastati Hiiumaa valla poolt ühiste kavatsuste protokoll eesmärgiga jätkata tööd meretuulepargi rajamiseks Hiiumaa rannikualadele. Nüüd on aeg otsustada, kas ja kuidas edasi minna.

Toomas Saal

PhD, professor
Tooma talu, Kiduspe

2014. aasta aprillis viis siinkirjutaja Hiiumaa vallavalitsuse palvel läbi ajurünnaku teemal „Meretuulepargi roll Hiiumaa arengus”. Osalesid Hiiumaa valla volikogu ja valitsuse liikmed, volikogu ja valitsuse komisjonid, vallaametnikud, allasutuste töötajad, kokku 30–40 inimest. Kohal olid nii tuulepargi peamised pooldajad kui peamised vastased. Arutelu eesmärgiks oli pärast Hiiumaa murede ja hetkeiseisu kaardistamist jõuda ühisele arusaamisele, milliseks tahame saada. Ning põhiküsimusena – milline on tuulepargi roll meie probleemide lahendamisel ja eesmärkide saavutamisel?

Artelu alguses lepitati kokku ka põhimõtted, millest lähtuda. Kokkuvõtvat oli neist kõige olulisem, et kõik arutelud ja edasised otsused lähtuvad hiidlaste huvidest. Eelduseks oli ka see, et kõik osalejad on tutvunud meretuulepargiga seotud ühiste kavatsuste protokolliga, on lugenud Hiiumaa arengustenaariume ja uurimust 2020+.

Varasemates Hiiumaa arengustenaariumides püstitatud eesmärgid aastateks 1999–2010 on valdavalt jäänud saavutamata – elanike arv, iive, ettevõtlus, töötus, töökohad, õpilaste arv jne. Toimub ääremaastumine, sotsiaalse- ja tehnilise taristu areng ning ettevõtete arvu kasv ei ole piisavad tegurid tagamaks saare majanduse ja kogukonna arengut. (Vt Hiiumaa arengustrateegia 2020+, Kärkla 2013.)

Arutelul jõuti arusaamisele, et Hiiumaa on ääremaa mõningase turismi ja tööstusega. Tulevik kaldub tehnoloogiasaare nägemusele ja pigem seotusele (öko)-turismiga. Meie tee ei ole liberaalne turumajandus, kogukondlikkus ja kapseldumine, vaid avatud ja modernne ühiskond, mis baseerub suuresti tugevale riiklikule ja Euroopa Liidu toetusel.

Arengueesmärgi saavutamiseks on Hiiumaa käsutuses peamiselt 3 ressursi: loodus, maa, keskkond. Puudu on inimestest ja energiast. Looduse kui ressursi all käsitleti: õhk, maa, vesi, meri, allikad, ojad, kalad, loomad, linnud, käpalised, mets, turvas, kruus, muda, adru, liiv, põld, savi, paas, päike, tuul. Neist peeti ülekaalukalt kõige olulisemateks ressursideks maad ja õhku, täpselt tuult.

Reaalsus on, et Hiiumaa ja Eesti rannikualad on Põhja-Euroopa tuulisemaid paiku. Tuul on Hiiumaa nafta.

Kaalutletud otsused

Meretuulepargist rääkides peeti positiivse mõjuna silmas mitmeid majanduslikke aspekte. Selgelt kujunes välja 2 gruppi positiivseid mõjusid:

- ammendamatu energia olemasolu käeulatuses, energia varustuskindluse ja -julgeoleku kasv, dividendide maksmine elanikele, valla omandi laienemine ja kontrolli omanine;

- investeeringud saarele, kogukonna vajadused, töökohad.

Negatiivse mõjuna peeti meretuulepargi puhul silmas aga järgmisi asjaolusid: julgeoleku vähenemine, kogukonna rahulolematuse kasv, kogukonna lõhestumine, omandi ja kontrolli kaotamine, meri, ökoloogia murede teke, kuivand väljapoole kahtlane, ringtoidet ei tule, lepingukindlust pole.

Eeltoodud arutelu tulemused põhinevad tollastele arusaamadele, teadmistele ja hirmudele. Täna on paljud muutunud ja meie teadmised on avaramad.

Taolise arutelu toimumine ja enesele probleemi selgeks rääkimine näitab kujundlikult, et tollane valla volikogu otsus sõlmida meretuulepargi arendamiseks ühiste kavatsuste protokoll ei olnud tehtud ülepea ega teadmatusel ja kaalutlemata. Tegemist oli teadliku valikuga, mis lähtus hiidlaste huvidest.

Kuidas kasutada loodust?

Maailm liigub taastuvenergiaallikate üha enama kasutuselevõtu suunas. Ka Eesti jaoks on võtmeküsimus, kuidas oma üha kasvavat energiavajadust rahuldada. Tuuleparkide rajamine on peavoolu trend.

Küsimus ei ole „ei” või „ja”, küsimus on „kuhu” ja „kui palju”. Hiiumaa jaoks on küsimusi vähemalt kaks.

Kas meil on oma saare tuleviku nägemus olemas või ei? Kui on, tuleb mõelda, kuidas see saavutada. Kui ei ole, mis oleks kahetsusväärne, laseme asjadel liikuda omasoodu. See tähendab, meil on üksikõik.

Kuidas peavoolu trende saare looduse ja kogukonna huvides parimal viisil ära kasutada? Nii, et Hiiumaa rahva heaolu ja jõukus kasvaks ning puhas õhk ja kallis loodus säiliks.

Ees seisavad tõsised valikud. Ideaalselt head lahendust pole olemas. Igal medalil on alati kaks külge. Vajalik on need enesele teadvustada. Ka valikul „igaks juhaks ei tee midagi” on kaks külge.

Otsustavad valikud

Pidevalt üha uute ja uute uurin-gute teostamise nõudmine on pigem otsustamise edasilükkamine, mis taandub teadmatusel, harimatusele, julguse puudumisele otsustamisel jmt asjaoludele. Ent elu kulgeb omasoodu. Tema ei oota, millal kogukond on valmis midagi otsustama.

Meil on valik, kas me tahame oma saare arengus kaasa rääkida või ei. Ka meie saare elanike vajadused kasvavad pidevalt. Vaja on otsida lahendusi, mitte eitada ja blokeerida arenguid. Suurte ja tõsiste otsuste tegemisel ei ole kohta tunnetel. Emotsioonid on halvad nõuandjad. Inimeste hirmutamine ja kirgede üleskütmine, rääkimata valetamisest, ei ole kohased tõsiste otsuste tegemisel.

Otstarbekas oleks taoliste ajurünnakute/arutelude jätkamine praeguse tarkuse tasemelt ja kaasata sellesse enam rahvast. Argumenteeritud diskussiooni oleks hädasti vaja nii meretuulepargi pooldajate kui vastaliste vahel.

Hiiumaa ei ole rikas maavara-de poolest. Kuid me oleme rikkad tuule poolest. On otstarbekas ise leida moodus oma suurima rikkuse ärakasutamiseks kogu saare elanike huvides. Leida sellised lahendused, kus hiid-lased ise saaksid kaasa rääkida ja otsustamisel osaleda. Mitte jääda pealtvaatajaks, kui keegi teine seda teeb, olgu see siis kas või Eesti riik. Veelgi enam, teha seda nii, et saare looduskeskkond parimal viisil säiliks ja oleks kaits-tud meie tulevaste põlvete huvi-des.

Hiiumaa valla ÜKPst on saamas leping

Hiiumaa vallavalitsus sõlmis 2014. aastal Loode-Eesti meretuulepargi arendaja Hiiumaa Offshore Tuulepark OÜ ja selle emafirmaga Nelja Energia AS ühiste kavatsuste protokoll eesmärgiga leida selline lahendus meretuulepargi rajamiseks, mis sobib nii kohalikele kogukonnale kui ka tuulepargi arendajale. Protokolliga saab tutvuda siin: <http://hiiumaavald.ee/uhiste-kavatsuste-protokoll>.

Protokoll on sõlmitud tähtsajalt, kuid näeb ette, et kahe aasta jooksul pärast jõustumist sõlmitakse protokoll täitmiseks vajalikud lepingud ja/või kokkulepped. Mullu suvel kehtestas Hiiumaa maavanem merealade planeeringu, milles nähakse ette alasid ka meretuuleenergia kasutuselevõtuks. Seetõttu on Hiiumaa vallas, et protokollist saaks siduv leping, mis taoliste stsenaariumide rakedumise korral ka valla elanikele kasu tooks.

Nii alustati möödunud aasta augustis Hiiumaa valla ja Nelja Energia vahel läbirääkimisi, kohtuti 3. augustil ja 29. oktoobril Kärklal ning täna 13. jaanuaril Tallinnas. Hiiumaa valla palkas appi ka Glimstedti juristid ning lepingu mustandi kallal töötati ligi pool aastat. Nüüd on lepingu ettepanek avalikuks aruteluks valmis.

Esimesena läks see 3. veebruaril Hiiumaa valla volikogule tutvumiseks, aga ka tavakodanikel on Hiiumaa valla kodulehel lepingu mustandiga võimalik tutvuda.

Leping järgib suures osas ühiste kavatsuste protokollis kokkulepitut, küll aga on mitmeid teemasid täpsustatud. Näiteks töötati välja kohaliku kogukonnaga tuuleenergia tulude jagamine mittetulundusühingu põhikirja ja lisa dokumentidega.

Seejuures täpsustati, milliseid Hiiumaa valla arengukavas sätestatud eesmärgid ja tegevusi saab toetada.

Lisandus, et meretuuleenergia tuludest saab lisaks juba plaanitule toetada näiteks ka Hiiumaa valla elanike kogukondliku ühistegevuse projekte ja Hiiumaa valla elanikele kiirete andme-sideühenduste (lairibaühenduste) arendamist.

Erinevalt protokollist viidi lepingusse ka kokkulepe, et tuulepargi liitmisel elektrivõrguga kasutatakse ainult mere- ja maakaabelli, see tähendab, et kui meretuulepargi liitumine tuleb Hiiumaa kaudu, siis tehakse seda ainult maakaabelli abil.

Oluline on ka, et arendaja ehitab omal kulul rajatava alajaama juurde võimaluse liituda Hiiumaa elektrivõrguga ühilduval keskpingel ja vajalikul võimsusel, mille tulemusena tekib Hiiumaale elektrienergia ringtoide ning ka see tekitab läbi maakaabellide rajamist.

MTÜ Hiiumaa Jalgpall ja treenerid Mario Degtjov, Tanel Lips ning Tanel Klee ootavad TREENINGUTELE:

LASTEAIALAPSI
sünniaastaga alates 2011

POISSE
sünniaastatega 2007–2009

TÜTARLAPSI, NEIDE JA NAISI
sünniaastaga alates 2000.

Info: hiiumaajalgpall@gmail.com

JAGPALLI SUVELAAGRISSE
6–12. aastaseid lapsi

Emmaste staadionile 12.–16.06.2017 ja 07.–11.08.2017 Kärkla staadionile.

Laagri hind 80€
(hinna Tallinna päev, nimeline vorm, lõunasöök, puuviljad ja joogid).

Lisainfo: www.jalgpall.ee/summercamp.php

www.facebook.com/neljanurga

NELJA NURGA GALERII

Kõik väljak 5a, Kärkla avatud R_L 11-15

16.06-26.08 T-L 11-15

Tühi saar ei ole Hiiumaa jaoks kõige parem valik

Hiiumaa viimase paarikümne aasta arengutrendides teevad muret rahvaarvu vähenemine ja vananemine. Vaid turismile lootes püsivat arengut ei taga, majanduse struktuur peaks olema mitmekesisem, et töökohtade puudus ei muutuks arengupiduriks.

Peep Lillemägi
ettevõtja

Kolm aastat tagasi omavalitsuste ning teiste osaliste poolt kokku lepitud Hiiumaa arengustrateegia 2020+ annab hea ülevaate, kuidas saare tulevikku viimastel aastakümnetel planeeritud, aga hindab ka, kuidas tegelik areng selle aja jooksul muutunud ja kujunenud ning planeerijaid üllatanud.

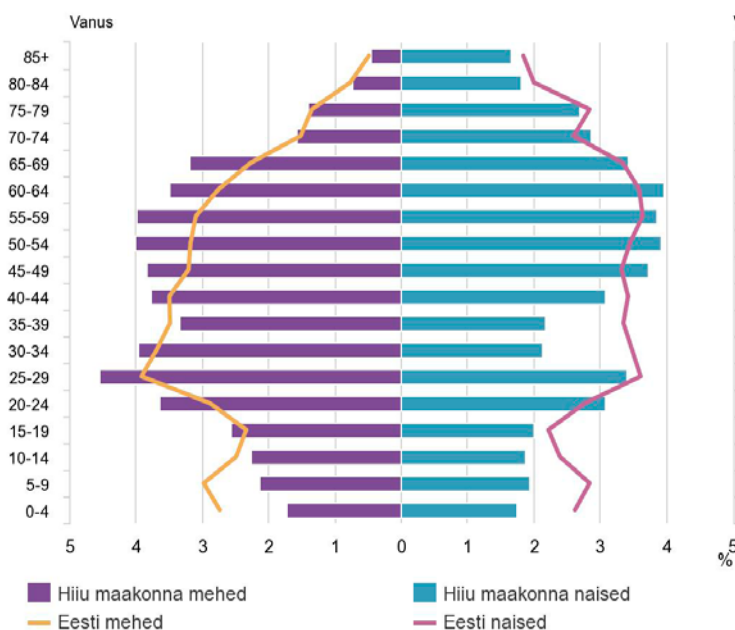
Nii märkis Hiiumaa arengukontseptsioon 1993. aastal, et hoolimata suhteliselt laia valdkondade spektrist oli fookuses ennekoike turism, mille eelisarendamises nähti toona saare majanduse arengu võtit. Pikaajaline uurimus „Hiiumaa ja hiidlane“, mida uuendatud aastatel 1994, 1999 ja 2012, näeb aga ohtliku stsenaariumina Hiiumaa ääremaastumist, kirjeldades seda järgnevalt: „Traditsioonilised elatusalad ei toida, uus on visa juurduma. Noored lahkuvad, elatustase langeb. Paljud käivad mandril tööl. /- - / Kena, vaikne ja tulijate jaoks muuseumihõnguline paik.“

Rahvastik vananeb

Saare rahvaarv on viimastel aastatel tõsisest kiirusega vähenenud. Koguteose Hiiumaa andmetele tuginedes oli Hiiumaal 1996. aastal 11806 (allikas: koguteos „Hiiumaa“) 1. jaanuaril 2015. saarel statistikaameti andmetel 8582 elanikku. Mitmed allikad on väitnud, et rääkides piisielanikkonnast tuleb pigem lähtuda arvust 7500 inimest.

Majanduse poolelt on Hiiumaa kui plastisaare staatus omamoodi müstika. Näib, et traditsioonid eeldaksid hoopis teiste tegevusalade arengut. Ent näiteks kalandus andis 2015. aastal Hiiumaa majandusse 3,15 miljonit eurot (muutus aastaga -14%), plastitööstuse käive oli samal ajal 24,89 miljonit eu-

Hiiumaa maakonna rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2016

Allikas: Statistikaamet

rot, kuigi selleski sektoris oli aastaga vähenemine üle kümne protsendi. Võib-olla on just plastitööstuse edu julgustuseks, et tulevikuplaane tehes võiks mõelda mõnele uuele majandusharule.

Strateegia Hiiumaa 2010+ seadis terve hulga mõõdikuid, millega sooviti hinnata kavandatud arengute edukust. Enamik nendest näitajatest jääb tegelikkusega kõrvutades oodatule tublisti alla. Tulevikku on nähtud liiga roosades värvides. Rahvaarvu langusest veel kiiremini kahaneb üldhariduskoolide õpilaste arv. Töötamise ja palgasaamise kohana nimetas Hiiumaad 2011. aasta rahvaloenduse küsitlusele vastates 22% vähem isikuid kui 2000. aastal.

Jahmatava pildi annab Hiiumaa rahvastikupüramiid (vt joonis), millelt näha, et kui demograafilised trendid püsivad senistena, olakse peatselt silmitsi uue reaalsusega, kus nooremates vanuserühmades on inimesi sisuliselt kaks korda vähem, kui vanemates. Rahvastik vananeb ja see tekitab probleeme. Samas võivad selle trendiga avaneda ka uued võimalused, mida võib kokku võtta sõnaga hõbemajandus. Olemasolev keskkond toetab asutusepõhiste hooldusteenuste arengut ja pakub ka vanemaalistele jõu- ja nõukohast lisatööd. Kuid neid töid peavad tegema nooremad inimesed.

Haldusreform ja töökohad

Oma hoo võib negatiivsele trendile anda haldusreform, mis vähemalt osaliselt kaotab avaliku sektori seni kindlana tundunud töökohti ja tekitab eeldused väljarände kiirenemiseks. Samas avab haldusreformist tulenev võimaluse vaadelda ühtse tervikuna kogu saare arengupotentsiaali, hoogustada ja toetada väikeettevõtlust, arendada just Hiiumaale sobivat rohemajandust ja elustiiliettevõtlust.

Turismi kui majandusharu arengulootusi on Hiiumaal seos-

tatud ennekoike kvaliteetturismiga, mille aluseks on unikaalse looduse oskuslik ja kestlik kasutus. Selle arenguraja edu sõltub Hiiumaal turismi- ja puhkemajanduse alal tegutsevate järjekindlusest, kuna valdkonna kandepind on väike ning riskid tõsised.

Turismihooaeg lühike

Hiiumaal tegutsevate ettevõtete müügitulust (120 miljonit eurot 2015. aastal) oli turismi osakaal 4 miljonit – ca 3,4%. Kui arvestada, et turismihooaeg on lühike, sõltub ilmast ja üks suvi segadusi praamiühendusega võib sellele laastavalt mõjuda, on riskide hindamiseks ja maandamiseks põhjust enam kui küllaga.

2016. aasta suvi oli siin mõneti üllatav. Laevalepääs nõudis planeerimist, kuid statistika Kõpu tuletorni ja Sääre Tirbi külastajatest näitas kasvu, samuti ei kahanenud Hiiumaale sõitjate arv. On lootus, et uute parvlaevade tulekuga ühenduseprobleem saab leevendust.

Kindlasti on Hiiumaa trumbiks turismiturul loodus, ajalugu, omalaadne isoleeritus ning hiiu huumoriga segunev ehe sõbralikkus ja külalislahkus. Nendele ja sektoris tegutsevate inimeste ettevõtlikkusele tuginevad nii kohvikutepäev, Hiiu Folk kui paljud teised suveperioodi sündmused, mis meelitavad inimesi mandrilt ja kaugemaltki.

Turismisektori positiivse arenguna valminud Kärkla sadama 8000 inimpäeva külastajaid 2016. aasta suvel tõi saare majandusse sadu tuhandeid eurosid ja lõi täiendavaid eeldusi kvaliteetse kohaliku toidu ning muudegi teenuste pakkumisele suunatud ettevõtluse arenguks.

Ümber saare laotatav ülikiire andmeside valguskaabel, valminud riigigümnaasium ning teedevõrgu korrastamine kinnitavad: Hiiumaa on Eesti riigi investee-

ringute kaardil täiesti olemas. Luges kokku avaliku sektori kaudu (riigi- ja kohalik eelarve ning välislootused) Hiiumaale viimase kümme aastat investeeritud eurod, võib allakirjutatu arvates tõeks osutuda isegi väide, et ühe elaniku kohta on saarele raha tulnud rohkem kui ükskõik millisesse teise Eesti maakonda.

Detailplaneeringud ja elamuehitus Kõpu poolsaare lääneservas ja Kassaris kinnitavad omakorda: saart hinnatakse suvituskohta ja vahel ka püsiva elupaigana, kuhu kodu rajada. Ent uurimist vääraks, kui paljudel juhtudel jäävad hiidlastel nii töö, palk, jätkuharidus, puhkus kui ka meelelahutus pigem mandrile.

Tööstus vajab energiat

Töökohtade teket tööstuses püstitab energianappus. Elektriga varustatus tagatakse praegu kaabliühenduse kaudu Saaremaaga.

Hiiumaal puudub elektrienergia tootmine tööstuslikus mastaabis. Kaheksa aastaga (2005–2013) on aga elektrienergia tarbimine saarel suurenenud 21%. Üle 3 MW liitumist pole võimalik teha, sest saarel kokku rohkem vaba võimsust pole. Kõige suurem ja tunnetatavam võimsuste puudujääk on Kärklas ja Käinas. Kui elektrit pole, tööstust ei tule. Töökohti samuti mitte.

Keskpinge liinid asuvad mõnest potentsiaalsetest arendustest liiga kaugel, mis teeb liitumise ettevõtjatele väga kulukaks. Käinasse ja Kärklasse oleks vaja vähemalt 110 kV liini. Ebapiisava elektrivõimsuse tõttu on lähiaastail jäänud ära paar suuremat arendust: Norra ettevõtte Aquavit tootmisteksuse rajamine ning Dagöplasti laiendus.

Ringtoite puudumine muudab ebakindlaks võimalike suurte arenduste läbiviimise. Näiteks kaaluti ka Haapsallu kavandatava suure andmekeskuse puhul Hiiumaad, sest Kärklas asub rahvusvaheline interneti sõlmpunkt, mida läbib merealune andmesidekaabel, kuid arenduseks vajalikku elektrivarustust polnud võimalik tagada.

Kui peaks tooma välja kolm olulisemat tegurit, mis Hiiumaa arengut määravad, saab piirduda

da ühe sõnaga: ühendused, ühendused ja veel kord ühendused. Transpordihendused üle mere, energia- ja andmesideühendused, aga ka inimestevahelised kontaktid, suhted ja sidemed, mis aitaksid otsustajatel nii Eestis kui kaugemal meele pidada, et Hiiumaa on olemas ja väärib tähelepanu. Ja muidugi ühendused kohapeal, inimeste, huvigruppide ning kogukondade vahel.

Parim keskkond on inimesteta?

Tuleviku stsenaariumide realiseerumise tõenäosuse hindamisel peame arvestama seda, et tulevikku mitte ainult ei prognoosita, vaid samal ajal ka kujundatakse. Me ei suuda täpselt ette ennustada paljusid revolutsioonilise iseloomuga protsesse, kuid kindlasti on võimalik plaane tehes tulevikus kujunevaid olukordi positiivseid muutusi võimendada ja negatiivsete arengute osas vastumeetmeid otsida. Üle ega ümber ei saa küsimusest, kust tuleb arengutegevusteks vajalik raha ja milleks seda kasutatakse.

Puhas looduskeskkond on tänapäeva maailmas hindamatu väärtusega. Tuleb aga meele pidada, et mistahes inimtegevus ei ole kuidagi looduskeskkonda soodustav. Inimtegevuse mõju saab minimeerida, kuid mitte kaotada.

Kui soovitakse arengut, on vaja koosmeelt ja kompromisse. Pea 800 aastat tagasi Hiiumaa esmaimimise kirjalik trükis nentis, et tegemist on „tühja saarega“. Praegu võiks eelduseks olla, et puhas loodus, kõrgtehnoloogiline energeetika ja tööstus ning loomemajanduse ergas mitte suudavad koos sünergia luua, mitte vastandudes arengu peatada.

(Kasutatud ja tsiteeritud allikad: <https://hiuu.maavalitsus.ee/documents/180835/1011719/Hiiumaa+arengustrateegia+2020.pdf>; https://hiuu.maavalitsus.ee/documents/180835/4346004/hiiumaa_ja_hiidlane_2012.pdf/30764f83-9e24-4831-9620-1c2f3e690bc0; http://www.eas.ee/wp-content/uploads/2015/12/Hiiumaa_PKT_tegevuskava.pdf; Hiiumaa majandusülevaade 2015.

SELVER
Hea mõte esitleb

XVI KÄRDLA RATSUPÄEVAD

03.–06. AUGUSTIL 2017

- LÄÄNE REGIOONI KV FINAAL
- PORSCHE KV
- EGGRSMANN JUUNIORIDE KV
- COMBI CUP JA ERL KV RAKENDISPORDIS

Neli suvepäeva täis kauneid hobuseid, sporti ja meelelahutust!

